

IZRAELITA

TANÜGYI ÉRTESITŐ.

Felelős szerkesztő SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Megjelen havonként egyszer. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület”. — Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagági díjak Ózer Zsigmond egyleti pénztárnokhoz Klauzál-utca 4. szám küldendők. — Szerkesztői iroda: Sip-utca 12. sz.

Közgyűlésünk második napja.

Elnök: A tárgysorozat következő pontja: „A vidéki fiókkörök működésének szabályozása” kerül napirendre, melynek előadója Szontágh Jenő, Szolnokról.

Szontágh Jenő, előadó: T. közgyűlés! Öszinte örömmel és készséggel fogadtam a központi választmány megtisztelő megbizását, hogy a vidéki körök szervezéséről az előadói tisztet a t. közgyűlés előtt elfogadjam. Örömmel fogadtam el, mert ezen megtisztelő megbiztatás által csekély fáradozásom érdemén felül látom megjutalmazva és mert mindenkor szives készséggel hozzájárulok bármily egyleti ügy előmozdításához. (Éljen!)

A reánk bízott feladat egyike a legkönnyebbeknek, mert azon három év, mely alatt a vidéki körök szervezésének ügye napirenden van, azon három év alatt ezen ügyet a lehető legbehatóbban, lehetőleg részletesen, minden oldalról kellőleg megvitatták és így az eszme eléggé érett arra nézve, hogy ma végérvényesen döntse el a t. közgyűlés.

Mintegy három év óta, mint említettem, képezi ezen ügy egyletünk napikérdését és sokféle megbeszélésnek képezte már tárgyát; feleslegesnek tartom tehát a vidéki körök szervezésének céljait behatóbban indokolni, de méltóztatnék megengedni, hogy pár szóval vázoljam azon álláspontot, melyet a vidéki körök működésének szabályozása ügyében elfoglalni van szerencsém és melyet részletesen azon alapszabálytervezetben jelöltem meg, mely értesítőnk ma megjelent 12. számában közöltetett.

A vidéki körök elé több cél szeretnék kitűzni.

Méltóztatik tudni, hogy egyletünk nevénél és jellegénél fogva országos természetű egyesület és mint ilyen, csakis országos szempontból foglalkozhatik és foglalkozik tényleg a magyar zsidó iskolaügygel és a magyar zsidó tanítók egyéni és más érdekeivel. A mily fontos egyletünk ezen működése, mégis elvitázhatlan, hogy a szükségnek teljesen meg nem felelhet és pedig azon egyszerű okból, mert, talán méltóztatnak igazat adni, ha minden ügyet országos szempontból fognak fel és intéznek el, azt az eredményt kapjuk, hogy a mi az egyik vidéknek jó, a másiknak talán nem kelvező. Hogy állításomat kis példával illusztráljam, elég arra hivatkoznom, hogy Máramarosmegye zsidó iskolaügye és tanítóinak érdeke egészen más, mint Csanád- és Csongrádmegye iskolaügye és tanítóinak érdeke.

A vidéki körök egyik célja volna azért, hogy ezen érdekeket saját helyi tekinteteből bírálgatva és szolgálva, szűkebb körben előmozdítsák, előmozdítsák a zsidó iskolaügynek helyi szempontból felmerülő több szükségletnek fedezését és előmozdítsák az ottani vidéki zsidó tanítók

egyéni érdekeit. Ez volna egyik célja, mely elég számba veendő ok, hogy a vidéki körök országszerte szerveztessenek.

Másik célja a vidéki köröknek, melyet én szervezésükben elérve látom, azon szép gondolat megvalósulása, melyet t. elnökünk oly elragadó módon ecsetelt, hogy t. i. minden izr. tanító tagja lesz egyesületünknek, vagy, ha nem is mindegyik, legalább nagy része lesz azzá.

Tapasztalásból tudom, hogy ama rövid harmadfél év alatt, hogy az alföldi fiókkört megalapítottuk, 31 tagot szereztünk az egyesületnek. Ez egyszerűen úgy történt, hogy ahol megjelentünk és mely vidéken a tanító a fiókegyületen megismerte az anyaegylet üdvösségét, a legnagyobb készséggel csatlakoztak hozzánk.

A harmadik cél inkább erkölcsi. Méltóztatik tudni, hogy a tegnapi bankett alkalmával egyik vidéki kartárs említette, hogy a legfelvilágosodtabb községek egyikében még a legközelebbi multban is nem mint községi taggal bántak a tanítóval, nem úgy, mint megérdemelte, hanem kicsinylőleg, lenézéssel bántak vele és alig, hogy egyesületünk elnöke ott megjelent s vázolta a zsidó tanító helyzetének nehézségét, működésének hasznosságát és megismertette egyesületünk céljait és a tanító intelligenciáját, azonnal megváltozott az ottani viszony. Ilyfélét tapasztaltam én is az alföldi fiókkörben. Mert harmadfél év alatt három ülést tartottunk a vidék különböző községeiben és mondhatom, hogy ahol megjelentünk, mindenütt a legnagyobb fokú érdeklődést tapasztaltuk a zsidó hitközségek részéről és elértük azt, hogy a hitközségi tagok más, jobb véleménynyel voltak a tanítók képessége, buzgalma és jóakarata iránt, mint azelőtt.

Ha a vidéki körök országszerte szervezve lesznek, az lényegesen hozzá fog járulni ahhoz, hogy a tanító tekintélye emelkedik a hitközségi tagok előtt és ezzel kapcsolatban van még a negyedik cél és ez az, hogy a sokszorosán hangoztatott indifferentismus, melyet hitfeleink közt tapasztaltunk és mely alatt különösen vallásunk és iskolánk szenved, a hitközségek nagyobb érdeklődést fognak mutatni és hathatósabb támogatásban fognak részesíteni.

Ezzel röviden kifejtettem a vidéki fiókkörök céljait. Lehetnek és bizonyára vannak más céljaik is, de mint említettem, maga a tárgy oly általánosan ismert és már annyira megérett, hogy felesleges most vele bővebben foglalkozni és azt hiszem áttérhetek tulajdonképeni javaslatomra az alapszabályok tervezetére, de mielőtt áttérek, méltóztatnék megengedni, hogy a tendenciát röviden vázoljam.

Akkor, mikor a fiókkörök Czegléd és Szolnok vidékén megalakultak, felmerült az a nézet, hogy a veszprémi kartársak módjára, különálló, az anyaegylettől független vidéki zsidó tanító-egyesületet alapítsunk. Igaz hogy lett volna módunk és jogunk tagdíjakat szedni, függetlenül működni és mert a magyar ember szereti a függetlenséget, mi sem voltunk e' lenségei ez eszmének, de az élvezeteket összevetve az észszerűséggel jobbnak láttuk, hogy az országos egylet védőszárnyai alatt működjünk, mert egyesületünk az egész ország zsidó tanítószármányának ügyét karolja fel, bár az összes tanítóknak csak egy hetedrészét számítja tagjai közé. Hátha még a 350 tag is több részre oszlik és a csekély erőt is szétforgácsoljuk! A buzgó működés egyesületünk vezetése alatt az egyik tendencia.

Második tendenciája alapszabályainknak, hogy az ezek szerinti működés által segítve legyen a közeli multban is tapasztalt bajon, hogy a zsidó tanító csak három évben egyszer ránduljon fel ide a fővárosba tanítói ülésre, mert, bocsánatot kérek, mindenki előtt ismeretes, mi három év előtt megtörtént, hogy valamely tárgy ki volt tűzve tárgyalásul, de minthogy előkészítve nem voltak, a vidékiek kellően informálva nem vol-

tak, a vidéki körök nem foglalhattak állást és a tárgyat a legközelebbi ülésre halasztották.

Már pedig ha három évben egyszer jövünk össze, és akkor elhagyjuk tárgyainkat, azt hiszem az épen alkalmas arra, hogy a csekély buzgalmat, mely az ország zsidó tanítói részéről mutatkozik, általában beszéljek, nem egyletünk tagjairól, hogy e buzgalmat lelohaszsa.

A vidéki fiókkörök segíteni fognak ezen azáltal, hogy három év áll rendelkezésükre egyik üléstől a másikig, mialatt három rendes ülést tartanak, melyeken az ügyet megbeszélik.

A segélyezéseket illetően a fiókköröknek némi befolyást engedhetni, nehogy csupán kötelezettségeik legyenek, ez nemcsak méltányos, hanem szükséges. Hogy ha valamely kartárs segélyezéséről van szó, legyen meg a vidéki kör elnökének a joga, hogy véleményt mondhasson a segélyt kereső fölött.

Nem akarom becses figyelmüket tovább igénybe venni, azért összefoglalva indítványozom, hogy a fiókkörök szűkebb körben szemlét tartsanak a helyi viszonyok felett, az egylet összes céljait, feladatait és törekvéseit felöleljék, de a végrehajtó hatalom az országos egyletnek hatásköréhez tartozzék; bármily határozatot hozzon a fiókegylet, az országos egylet központi választmányát, illetően elnökségét illesse a végrehajtás.

Ezek után bátor vagyok becses figyelmüket az alapszabály tervezetre felhívni. (Élénk éljenzés.)

Az alapszabály tervezetének tárgyalása hosszabb időt vett igénybe.

Schön Bernát indítványára a czimből a „fiók“ szó kimaradt.

A 2-ik pont első kikezdéséből a „szűkebb“ szó maradt ki.

A második kikezdés tárgyalásánál felszólaltak:

Krámer indítványozza, hogy a fiókegyletek csak paedagogia kérdésekkel foglalkozzanak.

Scheer: A „kivéve a politikai jellegűek“ maradjon ki.

Geiger: Bármily kérdés lehessen tárgya a fiókegyesületnek nemcsak paedagogia.

Csukási komplikálnak találja a tételt, hanem anyagi és erkölcsi érdekeket hord szívéen.

Szontágh előadó felszólalása után az eredeti szöveg fogadtatott el.

A 4-ik pontnál felszólaltak:

Geiger: Egy pár megjegyzést bátorkodnám tenni. Valamint szívesen vesszük, ha befogadnak bennünket reformatus vagy katolikus körbe, mi se tagadjuk meg a reformatus vagy katolikus tanítónak felvételét. Egyik kéz a másikat mossa. Ha minket szeretettel fogadnak, mi is szívesen látjuk és megtisztelve érzük magunkat, ha más felekezetűek belépnek. (Zaj.) Kimondhatjuk, hogy ne élvezzenek minden előnyt, de ne mondjuk ki, hogy ki legyenek zárva a katolikus és reformatus tanítók.

Tencer Pál: (Halljuk!) T. közgyűlés! Én szintén azok közé tartozom, kik rajognak érte, hogy egyenlők legyünk mindnyájan, minden polgár és minden ember, szűnjék bár meg a felekezetiség, de ne mi kezdjük meg a dolgot, hanem azok, kik többségben vannak. Azt, mit t. előttem szóló említett, nem a protestans vagy katolikus urakra vonatkozik, hanem vonatkozik az általános tanító-egyletre, mely mindnyájunknak közös. (Helyeslés.) Addig, míg a kormány a felekezetiséget inkább respektálja, mint magát az államot, addig a zsidó felekezet nem mondhatja, hogy mi szüntessük meg előbb ezen egylet felekezetiségét. Mai viszonyaink közt csak maradjunk felekezetiek. (Élénk helyeslés.)

Csukási Fülöp oda nyilatkozik, hogy a belügyminister sem engedné meg, hogy zsidó alaphól más felekezetű segélyeztessék. Geiger indítványa tehát jogi szempontból is kivihetetlen. Javasolja, hogy ne csak tanítók,

hanem oly egyének is lehessenek a vidéki szakkörök tagjai, kik az anyaegylet pártoló tagjai.

Adler Csukásy indítványát elvben elfogadja, mert összhangzásba hozza a szakkörök alapszabályait az anyaköréivel, melyek kimondják, hogy minden rendes alapító- és pártoló-tag részt vehet az ülésen, és, ha egy év óta tagja az egyletnek, választási joggal is bír.

Schön Bernát: Nem hiszi, hogy más felekezetűek be is kívánczónának lépni. Néhol azt mondják, hogy a zsidó tanítók elzárkoznak, de sok helyütt még jogosnak tartják, hogy, ha van reformatus és katolikus, legyen zsidó tanító-egyesület is. Gyűléseinkre mindenkor eljöhetnek, meggyőződhetik mindenki, hogy nincsenek separatistikus elveink, vagyunk oly jó hazafiak, mint ők, ha felekezeti is egyletünk.

Szontágh Jenő, előadó: Geigernek válaszolva utal arra, hogy kinek kötelessége nincs, jogot sem nyerhet. Ami Csukási indítványát illeti, hozzájárul.

Az eredeti szöveg Csukási módosításával fogadtatott el.

A 9 ik pont tárgyalásánál

Schön Bernát körgyűlés helyett vándorgyűlést kíván tétetni.

Elnök odanyilatkozik, hogy a körgyűlés nem zárja ki a vándorgyűlést, míg vándorgyűlésre nem kényszeríthetni a fiókkört. Ha okvetlenül vándorgyűléseket követelünk, az nehézségeket fog szülni.

Scheer a helyre nézve indítványozza, hogy csak nagyobb községekben tartson a fiókkör ülést.

Szontágh, előadó helyesli Schön indítványát, de minthogy a 12-ik pont 6-ik szakasza ugyis a vándorgyűlés fogalmát magában rejti, szükségtelennek tartja az indítványt.

Az eredeti szöveg elfogadtatott.

A 10-ik pontból a „rendes“ szó kimarad.

A 13-ik pontban „városban vagy helységben“ helyett „község“ tétetik.

A 15-ik pontnál felszólal

Schwarz, ki az első két bekezdés elhagyását indítványozza.

Schön Bernát: A tagdíj beszédése a pénztáros dolga.

Fürt: Oly kis körökben szükségtelen a pénztáros.

Lévay: A tagoknak ugyis módjokban áll, hogy a pénzt egyenesen a központi pénztárhoz küldjék.

A 16-ik pontnál felszólal

Spitzer, ki meghatározni kívánja, mennyit költhet a fiókkör irodai dolgokra.

Schön Bernát: A győri fiókkörnek eddig legnagyobb évi kiadása 67 kr. volt.

Spitzer: De más kör többet adhatna ki.

Neumann is szükségesnek találja a megállapítást.

Szontágh előadó nem kívánja megállapíttatni az összeget. A körök elnökeire bizhatjuk a takarékossgot, mert biztosak lehetünk benne, hogy ha 30 frtos számlát fognak benyújtani, hát majd egyszerűen meg nem szavazzák.

Tolnay határozottan kimondandónak véli az összeget és pedig évre 5 frtot javasol.

Fürt osztja e nézetet azon pótlással, hogy az öt frtot túlhaladó kiadások csak a központi választmány beleegyezésével eszközölhetők.

Geiger azt hiszi, mindegyik kör elnöke sajátjából fogja fedezni a kiadásokat.

Schön József, Fürt, Spitzer, Schön Bernát és az előadó rövid felszólalásai után az eredeti szöveg fogadtatott el.

Az alapszabályokat általánosságban és részleteiben elfogadta a közgyűlés.

Neumann a vidékek felosztását a központi választmányra bizná.

Elnök: A felosztás nem indulhat ki a központból. Ha valyamelyik kör megalakul, tudomásul vesszük, de innen szabályozni a vidékeket lehetetlen.

Schön József indítványára az előadónak előadásáért köszönet szavaztatott.

Elnök felolvassa **Baum Fülöp** veszprémi tanító üdvözlő táviratát: „Üdvözet az egybegyült kartársaknak; jó sikert kívánok“. (Éljenzés).

Felhívja a vidéki tagokat, kiknek községeik utazási költséget adtak, hogy azt a titkárnál jelentsék be.*)

Reiser László (tiszteletb. t. Vác): Bocsánatot kérek, de megvallom, hogy megtisztelő megválasztásomért alig találok szavakat, hogy köszönetemnek kifejezést adjak. Vannak az országban egyletek, kik csak nagy befolyásos embereket választanak tiszteletbeli tagoknak. Midőn az igen tisztelt közgyűlés f. é. április 22-én engem megválasztott, nem választott gazdag embert, talán túl is becülték érdemeimet, de legyenek meggyőződve, hogy oly férfiut választottak, kinek akarata majd negyed század óta oda törekszik, hogy a népnevelést felekezetünk körében emelje, hogy a tanító uraknak állását biztosítsa. (Élénk éljenzés.) Arra törekedtem, hogy a tanító oly állást foglaljon el, mely hozzá méltó. A megtisztelő megválasztás is szent kötelességemmé teszi továbbra is, hogy amennyire csekély erőm és képességem megengedi, maradjak meg ezen utamon és törekedjem továbbra is ezen célom után. (Éljen.)

Bocsánatot kérek, ha nem úgy fejeztem ki magamat, mint kívántam volna, de megvallom annyira meg vagyok hatva, hogy nem folytathatom. (Élénk hosszantartó éljenzés.)

Ezután a tárgysorozat ötödik pontja, „az özvegyek és árva k segélyezése“ került tárgyalás alá.

Előadó **Weisz Gábor** beható tanulmányozást tanusító magvas beszéde végén a mezőturi körülés nevében a következő javaslatot terjeszti be:

1. Mondja ki a t. közgyűlés hogy az orsz. magy. izr. tanító egyesület minden elhalt tagja özvegyének 300 frtnyi segélyt ad. — Megjegyzem, hogy úgy hallom, a központi választmány hajlandó 200 frtot adni.

2. A segélypénz kézhez juttatása a haláleset bekövetkezése után 30 nappal történjék. A kifizetett segélyösszeg fele, 150 frt, egyenlő részletekben a tagok terhére rovassék kiknek kötelessége, különbeni kizáratás terhe alatt, ezt 30 nap alatt az egyesület pénztárába juttatni.

Tételeit elfogadásra ajánlja. (Élénk éljenzés.) **Schön Bernát**: T. közgyűlés! Midőn e minden esetre fontos kérdés a 3 év előtt tartott közgyűlés tárgyát képezte, épen csekélységem indítványára lett kimondva, hogy a már létesült vidéki fiókköröknek adassék ki megvitatás és tüzetes megbeszélés végett. Azóta sokat foglalkoztam a tárggyal és bár a t. előadó urnak nincs is tudomása róla, én beható tanulmányozás és érett megfontolás után a győrvidéki tanító körnek előterjesztettem és e kör megállapodását bátorlakodom előterjeszteni. (Halljuk!) Sajnálom, hogy a t. előadó urral, kinek előadásából a tiszta szándék, a becsületes törekvés és a szent meggyőződés szövétneke lobog felénk, egyet nem érthetek.

*) A bejelentések szerint hitközségi költségen jöttek a közgyűlésre: **Deutsch Samu Szegedről**, **Fürth Samu és Krausz Vilmos N.-Súránról**, **Scheer Bernát Bajáról**, **Schwarz Károly Barsról**, **Orenstein Salamon Jászberényből**, **Spitzer Lipót Szécsényből** (Rosenfeld Samu elnök ur különös jóakaratu indítványa következtében), **Lilienthal Ignác Verbórról**, **Duneitz Dávid Duna-Penteléről**, az egész tanítótestület **Érsékújvárról**, összesen kilencz hitközség, melynek a közgyűlés köszönetet szavazott.

Sajnálom ezt, mert látom, úgy beleélte magát tárgyába, hogy szívéhez tapadt magzatjának kell tartanom, de köröm határozata kötelességemmé tette, hogy kinyilatkoztassam, hogy e magzat nem életrevaló.

Megmondom azon indokokat, melyek bennünket vezettek

Az országos tanítóegyesületnek nem volt és nem is lehet más célja, mint az önszegély. Az önszegély elve szülte hiszen. Ezt hangoztatta 20 éven át és ezen cél megközelítése volt az, mi a hazai zsidó tanítók színe javát egyesítette és ha mindamellett e szent célt el nem érte annyira, amennyire a szükség és a hozzá kötött remény kívánta, úgy ennek okát korántsem az egylet gyarlóságában, vagy a cél elérése tekintetében alkalmazásba hozott eszközök turpisságában kereshetni, hanem, valljuk be őszintén, az ország idegenkedő tanítói zömének közönyében, a hitközségek és számos jómódu zsidó honpolgár közönyében.

Már most miáltal akarja a t. előadó ur a közönyösség vastag jegét megtörni? miáltal akarja az egyletet azon kellemes helyzetbe hozni, hogy a szent célt mindinkább elérhesse? Azáltal, hogy újabb terheket akar vállainkra rakni. Ugy tesz, mint ki kölcsönpénzzel fizeti adósságait. Én az önszegélyt nem várom mástól, mint magától az egylettől. (Helyeslés.)

Ha mi a vidéki köröket megalapítjuk országszerte és ezen vidéki körök majd akcióba hozatnak; ha minden becsületes törekvésű tanító azon lesz, hogy községét megnyerje ügyünknek; ha kiadványaink terjednek: el lesz érve célunk. Erkölcsi tekintetből ennek az egyletnek köszönhetjük, hogy a vidéken társadalmi állásunk magasabb színvonalra emelkedett, hátha még az ország tanítói tömegesen sorakoznának és a központi választmány háta megett kompakt egésztest képező tanítótestület áll, akkor a kormány is meghajol egyletünk tekintélye előtt. (Élénk helyeslés.) Ha tömörülünk, nem szükséges, hogy még néhány hatost fizessünk, hanem maga az egylet lesz azon helyzetben, hogy nem hagyja el özvegyünket. Látjuk, hogy az egylet már 200 frtra akarja felemelni a segélydíjat.

Indítványozom, hogy mondja ki a közgyűlés:

1. Tekintve, hogy az országos izraelita tanítóegyesület amugy is az önszegély elvén alapszik, mi mástól nem várunk segélyt, mint magától az egylettől.

2. Az országos izr. tanítóegyesület minden áron azon legyen, hogy a vidéki körök országszerte megalakuljanak.

3. A megalakult kör vonja akcióba a vidéki tanítókat és szólítsa fel úgy a községeket, mint az ismeretes tanügy barátokat, hogy lépjenek be pártolótagoknak.

4. Az egylet által kiadott könyvek terjesztendők, mert fő forrását képezik a vagyonnak.

És miért is ne fogadjuk be a mi könyveinket? Ezek nem az egylet művei, hanem a mi könyveink, mert az egylet mi vagyunk.

Ajánlva különösen a könyvek elterjesztését szóló tétéleit elfogadásra ajánlotta.

Erber Lipót: A nyitrai kilencz tagból álló tanító testületből csak ketten vagyunk az országos egylet tagjai. Szólok elmondja, hogy felszólították a többieket is belépésre, de sokalták a négy frt tagsági díjat. Mintegy huszan megegyeztek abban, hogy a tagsági díj leszállítását fogják kérni és ha 2 frt lesz a tagsági díj, bizonyára lesz 1200 tag is.

Azután elhatározható, hogy halál esetén az özvegy számára kiki fizessen 50 krt.

Csukási Fülöp azt hiszi, hogy az egyletnek van módjában eléggé segíteni, csak a helyes módozatot válasz-za. Rövid statisztikáját adja a segélyezéseknek, konstatálva, hogy ezek legnagyobb része vidékre szivárgott,

mely tény czáfolat azok állítására, kik budapestinek és nem országosnak mondják az egyletet. 1875-ben 238 frtot, 1876-ban már 598 frt, 1878-ban 690 frtot és 1885-ben 722 frtot adott ki az egylet segélyezésekre.

Özvegyi segélyek nem vették tulságosan igénybe az egylet pénztárát, pedig egyetlenegyszer sem tagadta meg a segélyt. A legelső segély 1879-ben szolgáltatott ki. 200 frtot, t. i. csak két haláleset fordult elő, 1880-ban egy haláleset, 1881. egy sem fordult elő, 1883-ban egy, 1884-ben három, 1885-ben egy haláleset fordult elő. Végkielégítés czimén csak egy tag vett igénybe 60 frtot.

A bajokon leginkább a kiosztási módozatok helyes megválasztásával lehet segíteni.

Betegség, rendkívüli segélyezés, fürdőzés és végkielégítés czimén követelhet a tag pénzt. A rossz lelkü tag zsarolhatja az egyletet, azért a módozatokat jobb, egészségesebb alapra kell fektetni.

Utasítani kellene a választmányt, hogy a bevételekhez arányos összeg kitüzendő, mely részekre felosztva az év folyamán a vidéki választmányi tagok közreműködése mellett volna közlendő. Osszunk ki pl. évenként kétszer ötven frtos segélyezéseket. A vidéki körök is ajánlhassanak segélyezéseket, de ezek eszközlése a központi választmány hatáskörébe tartozzék.

Elnök ezen indítványt csak az alapszabályok módosításánál látná helyén. (Helyeslés.)

Lévay Izor: Nem tartja méltányosnak az előadó tétéleit. Hogy valakit kizárjanak az egyletből, ki talán már tíz éve tagja, de harmincz nap folyamában elfelejtette beküldeni az ötven krajczárt, épen nem igazságos. Erber indítványát kivihetetlennek tartja. Hivatkozik az alapszabályokra, melyek értelmében, tekintve a tagok jelenlegi számát, a 200 frtnyi özvegyi segélyt már követelhetik a tagok. A többi különféle segély rovására is meg kell adni. Nem nagylelkűség tehát, ha a segélypénz felemeltetik és nem kell kötelességévé tenni a tagoknak, hogy ennek fejében az egylet kiadványait bevezessék. En rendesen bevezetem a tankönyveket, de, ha Arad nem akarja, és Szeged is mást kíván, azért őket megróvni vagy pedig azt mondani, hogy a mieinket vegyék, nem kell. Hányan vagyunk, kik be nem vezették még egyletünk könyveit.

Nem fogadja el az előadó tétéleit.

Elnök: T. közgyűlés! Lévay úr nem tett indítványt, hanem talányt adott fel a gyűlésnek. Külön díjat ne fizessünk, ne merjük megróvni, ha valaki más tankönyvet vezet be, de emeljük fel a segélypénzt! Miből eszközöljük ezt?

Lévay: Ha nem is adtam be konkrét indítványt, előadásomból kivették a t tagok, hogy véleményem szerint úgy volna megoldandó az önsegély kérdése, ha a betegségi, rendkívüli és más efféle segélyezésekkel felhagyunk, mert legfontosabb az özvegyi segély.

Elnök ismételten hangoztatja, hogy nem türheti, hogy valaki azt mondja, miszerint nem volna kötelessége minden tagnak az egyesület könyveinek terjesztése. A katolikus iskolákba is a Szent-István társulat könyveit fogadják be.

Szép Lipót: Schön Bernát indítványaihoz csatlakozik, de megvalósításukra a tanítókat tartja megnyerendőnek. De miképen nyerjük meg? Tessék megnézni az egylet lapját, a jegyzőkönyveket és megtaláljuk a panaszt, hogy a tanítók nem jelentkeznek elegendő számban. Miért nem jönnek? Nem vádolok senkit, feltételezem mindenkitől, hogy szívesen ragadja meg az alkalmat, hogy az egylet javára működjenek közre. Hat év előtt benyújtottam alapszabály módosítványt és kilencz oldalon mondtam el véleményemet, hogy miként kellene vonzani a tagokat. Főökául hal-

lottam említeni veszprémi társaimtól, hogy ezen egyesület inkább budapesti, mint országos.

Elnök: Már a választmányban is kértem, hogy konkrét állításokat adjon elő.

Szép: Elmondom ezen állításokat. (Halljuk!) Először is az egyesülés eszméjében benne rejlik az önképzés és erre nagyon kevés a három évben egyszeri összejövetel. Azután pedig főteendője az egyesületnek a tanügyi irodalom fejlesztése, módot és alkalmat nyújtson a kartársaknak, hogy próbálják meg erejüket. Iskolakönyveink igen jelesek, de talán mégis csak pályázatot kellett volna kiírni szerkesztésükre.

Ami a segélyezést illeti, az csak másodrendű kérdés tanító egyesületnél, bár nálunk első sorba helyezték.

Harmadik helyen említem, hogy a tagsági díj sok és, ha nem is két, de három frtra volna leszállítható. Negyedik baj, hogy az egyesület úgy szólván csak segélyezőegyesület. És aztán nem mind a 354 tag részesül előnybe. Mit kapnak azok, akik segélyre nem szorulnak tagsági díjukért? (Közlönyt!)

Összefoglalva állításaimat: 1. Az egyesületnek előtérbe kellene állítania a művelődést. 2. Kiadandó könyveire pályázatot hirdessen. 3. A tagsági díjat leszállítsa. 4. Előnyöket nyújtson azoknak is, kik nem szorulnak segélyre.

Elnök mind ezen dolgokat az alapszabályok módosításánál véli előhozandónak. Hivatalosan konstatálja, hogy a választmány az özvegyi segélyt a közgyűlés beleegyezésével 200 frtra kívánja felemelni, fenntartja tovább is a hat heti négy frtos segítséget, valamint a többi segélyeket is. Elhagyandónak véli a fürdői segítséget, mert az legkevésbé ellenőrizhető és a végkielégítést. Ezzel az ülés délutánra halasztatott. Délután elnök felszólalt:

Fürth: Meg nem barátkozhatik az előadó nézetével, mert hiszi, hogy az egyesület különben is el fogja érni célját. Lévy indítványát sem helyesli, mert az elterelné az egyesületet eredeti hivatásától. Az elnök felvilágosítása és Schön Bernát indítványa után azt javasolja, hogy mondja ki a közgyűlés, hogy az elnök által beterjesztett információi szerint fogja módosítani (a segélyezéseket illetően) az alapszabályokat, az előadó tétélei felett pedig napirendre tér.

Schön József ezen indítványt el nem fogadja, hanem azt kívánja, hogy az előadás alapján az elnök módosításával módosíttassanak az alapszabályok. Hogy a tagok minden halál esetén az özvegy számára 50—50 krt fizessenek, technikai szempontból sem tartja kivihetőnek. Külön külön könyvvivőt kellene tartani az 50 krt feljegyzésére és ez többbe kerülne, mint amennyi segélyezésre befolyyna. Talán jövő közgyűlésre lehetséges lesz 300 frtra is felemelni.

Weisz előadó megelégszik azzal, hogy az özvegyi segély felemeltetett, de kéri kimondatni:

1. Gondoskodjék a központi választmány és tekintse erkölcsi kötelességének, hogy az özvegy a férje után járó hat havi fizetést, a törvény rendelete szerint megkapja.

2. Tartsa minden tag erkölcsi kötelességének és legyen ennek nyoma alapszabályainkban, hogy az egyesületi kiadványokat lehetőleg terjeszse.

Lederer A.: Azt hiszem, a t. közgyűlés véleményét fejezem ki, ha ajánlom, hogy előadónak fáradozásáért köszönetet mondjunk, és kérem, hogy az ügyre vonatkozó munkálattal adja át az elnökségnek, mert bizonyára az elvek egészséges eszmét képviselnek. Adja át munkálattal és a központi választmány, mennyire csak lehet, talán még más eszméket fog ennek kapcsán megpendíteni.

Schön Bernát saját indítványa felett kér szavazást.

Az első pontnál felszólal

Lederer A.: Véleményem szerint az önsegély többféle lehet, de nem való, hogy egyletünk csak az önsegélyen alapszik, hanem emberbarátok segélyezése által is virágozik, sőt, ha tekintetbe vesszük, vannak még alapítványok is és számos alapító tagjaink. Ne ejtsük el egészen az egészséges eszmét. A központi választmány átfogja tanulmányozni az előadást.

A közgyűlés csekély változtatással hozzájárult Schön indítványaihoz.

A tárgysorozat 6. pontja volt „a zsidó tanítói árvaház létesítése”.

Előadó: **Havas Bertalan** egy külön izr. tanítói árvaház felállítása ügyében tartott beszédet és indítványozza, hogy az egyesület vegye ezt az ügyet kezébe.*

Elnök előbb általános tárgyalás alá bocsátja a tárgyat.

Lederer A.: T. közgyűlés! Örülök, ha látom, hogy a fiatal tanítók arról kezdenek gondoskodni, hogy özvegyeik és árváik jólétét biztosítsák. Valóban a tanítók hasonlítanak a lámpásokhoz. Pericles Anaxagorast támogatta, majd elhanyagolta s csak beégtségében látogatta meg, mire az elgyengült Anaxagoras mondá: Azt a lámpát, melytől akarjuk, hogy világítson, kellő időben kell olajjal megtölteni.

Ha akarjuk, hogy a tanító lelkesedéssel terjessze a felvilágosodottságot és műveltséget, gondoskodni kell családjáról is. Helyes, hogy az elnök előbb általánosságban vetette fel a kérdést; kelle egyáltalán izr. tanító-árvaház. A szív azt mondja természetesen, hogy igen, de a hol sok pénzről van szó, az észnek is van beleszólása.

Szólo maga is azt gondolja, hogy az országos tanító árvaházba nem szeretik adni az izr. tanítók gyermekeiket, de izraelitaellenes hangulat ott nincs, sőt épen sajnálják, hogy nem jelentkezett még zsidó árva.

Nem kívánja, hogy olyasmi történjék, mi miatt az országos tanító árvaház kárt szenvedjen. Leghelyesebb volna, ha a központi választmány érintkezésbe lépne a budapesti izr. hitközségi árvaház elnökségével és bizottságával és könnyü lesz néhány helyet izr. árvák számára kieszközölni.

Mi a Havas ur által javasolt eszközöket illeti, azok elfogadhatók és a befolyt egyleti alaphoz volna csatolható.

Elnök kéri a tagokat, hogy továbbra is kerüljék ki azt az odiozus kórt, melyet eddig sem omlitettek.

Klingenberg indokoltnak találja, ha zsidó tanító árváját a rokonság nem adja az országos tanító árvaházba.

Spitzer pártolja Havas tételeit és árvaház bizottság megválasztását ajánlja; szerinte egyelőre az árvák egyes tanítókra volnának bízandók, míg a saját árvaház berendeztetik.

Zsengeri utópiának tartja az egész tervet, mivel semmiféle szilárd alapja nincsen. Inkább lehetne a dologról szó, ha az országos irodát, ill. a közoktatási minisztert rá lehetne bírni, hogy ily célból rendelkezésére bocsássa az egyletnek azon tetemes összeget, melyet azzal megtakarítottak, hogy a tervezett nyugdíjintézetet megszüntették vagy jobban mondva életbe nem léptették. Ajánlja tehát, hogy az ügy tanulmányozás végett a központi választmányhoz utasítsassék.

Schön Bernát az ügyet a vidéki köröknek ajánlja kiadatni tárgyalás végett.

Csajági Béla már azért is üdvözöli az árvaház eszméjét, mert fogantatása tanujelét adná a zsidó közszellemnek.

Szép Lipót pártolja Havas indítványát.

* E beszédet térszüke miatt nem közölhattük.

Lévay azt indítványozza kimondani, hogy az egyesület erejéhez képest gondoskodik majd tagjai árváinak neveléséről.

Deutsch Zsengeri indítványát pártolja.

Havas, előadó csatlakozik Lederer indítványához, de fentartja magának, hogy ha a választmánynál feledésbe menne az ügy, hogy azt megújítsa.

Lederer indítványa elfogadtatott, minélfogva az ügy a választmányhoz utasított. Az előadónak köszönet szavaztatik.

Ezután az alapszabályok módosítása került tárgyalás alá.

Schön József jegyző következő módosításokat adja elő: 1. Az özegegyi segély 200 frtra emeltetik. 2. A vidéki körökre nézve az alapszabályok kötelezők. A beillesztéseket és styláris dolgokat a központi választmányra ajánlja bizni.

Szép Lipót indítványozza:

1. Vidéki körök elnökei a választmány tagjai legyenek. (Már el lett fogadva!)

2. A központi választmányi üléseken mindenkor egy vidéki tag részt vegyen, különben a határozat érvénytelen.

Elnök lehetetlennek tartja ezen indítvány elfogadását. A meghívókat elküldhetni, de a vidéki választmányi tag megjelenéséhez nem köthetni a határozat érvényességét.

Scheer ajánlja, hogy minden választmányi ülés után jegyzőkönyvi kivonatokat küldjenek a vidéki választmányi tagoknak.

Schön József feleslegesnek tartja Szép és Scheer indítványait, mint-hogy a vidéki körök az értesítőtől mindent megtudnak és különben is a központi választmánytól nyerik vita- és megbeszélési tárgyukat s vidéki tanítók nem is tölthetik itt idejüket iskolaidőben.

Reiser László: A budapesti ipar és kereskedelmi kamra 11 megyét képvisel. Minden választmányi tag meghívatik, de ha nem is jön mindegyik, azért határoznak. Ha azt a határozatot hozzuk, hogy meghívunk minden választmányi tagot, meg vagyok győződve, hogy azon nehézségek-nél fogva, melyeket Schön József ur is felhozott; a vidéki állását el nem hagyhatja. És mi célja volna, ha már jelen is lenne? Meg vagyok róla győződve, hogy a budapesti választmányi tagok ép úgy képviselik az egyesület érdekeit, mint a vidékiek (helyeslés.) A budapesti választmány minden lehetőt megtesz. Csak a tanügy iránti szeretetből és rokonszenvből szólok (Éljen!) de azt hiszem, hogy leghelyesebb, ha az egyesület székhelye Budapest, mely természetesen szíve az országnak; itt székel a minisztérium, a legfelsőbb hatóság. Bizalommal lehetünk a választmány iránt (Éljen.)

A közgyűlés azt határozta, hogy a vidéki választmányi tagok a választmányi ülésekhez egyszerűen meghívandók.

A Szántó-alap oklevele jóváhagyatik és elnök, Szántó igazgató ajánlatára az eddig esedékes kamatok (2—2 arany) Steiner Ignác lévai és Kemény Mór, n.-kanizsai tanítóknak, a tanügyi értesítő körüli működésükért ítéltetnek oda.

Adler és tizenegy társa indítványozzák, hogy az egyesület a közgyűlésen kívül időközben vándorüléseket tartson.

Elnök kijelenti, hogy az egyesület, mint eddig is el fogja fogadni, ha valamelyik vidéki község meghívja. (Helyeslés.) Indítványára a budapesti izraelita hitközségnek a terem átengedéseért köszönet szavaztatott.

A választmány ajánlatára tiszteletbeli tagokul megválasztattak:

Bassó Vilmos (Baja), Basch Fülöp (Budapest), Vodianer Arnold (Pusztá-Berény), Bárdossi Gyula, kir. tanfelügyelő (Szolnok), Schreiber Fe-

rencz (Bécs), Vargyas Endre, kir. tanfelügyelő (Győr), Engel Adolf (Pécs) és dr. Pilicz Benő (Veszprém).

Szontágh Jenő indítványa, hogy az egylettel szerződési viszonyban levő választmányi tag részt ne vehessen oly ülésen, melyben a könyvkiadásokról van szó, elfogadtatott.

A közgyűlés Schön Józsefnek munkálkodásáért köszönetet szavaz.

Dr. **Zsengeri Samu** a következő indítványt terjeszti be:

Minthogy egyletünk már husz év óta áll fenn és csak rövid öt év választ el bennünket annak negyedszázados lététől, melyet annak idején legméltóbban azáltal tudnók megünnepelni, hogy történetét évkönyvben megörökítenők:

utasítassék a közp. választmány, hogy gondoskodjék a történeti adatok összegyűjtéséről, s hogy a legközelebb tartandó rendes közgyűlésen az ebbeli eredményről tegyen jelentést, hogy ugyanakkor valakit a történet megírásával ill. az évkönyv szerkesztésével meg lehessen bízni.

A közgyűlés ezt az ügyet a közp. választmányra bizza.

Elnök megköszönve a tagoknak megjelenésüket, az ülést bezárja.

Közgyűlésünkön résztvettek :

Adler Simon, Budapest, Alexandersohn Dávid, Debreczen (mint vendég), Bak Izráel dr., Budapest, Bacher Vilmos dr. és neje, Budapest, Baumhorn Ede, Szolnok, Berger J. Lipót, Budapest (mint vendég), Blitz Sámuel, Érsekujvár, Blum Salamon, Uj-Verbász, Blumschein Lipót, Esztergom, Braun József, Tiszaföldvár, Bräuer Samu, Léva, Csajági Béla, Budapest, Csukási Fülöp, Budapest, Dallos Mór, Budapest, Deutsch Samu Szeged, Décsi József, Érsekujvár, Dobozi Jenő, Szentcs, Duneitz Dávid, Dunapataj (a község költségén), Erber Lipót, Nyitra, Engel Adolf, Budapest, Fischer Márk, Budapest, Füchsl Márk, Liptó-Szt.-Miklós, Füredi Ignác, Budapest, Fürth Samu és neje, Érsekujvár, Fürst Samu, N.-Surány, Geiger Miksa, Esztergom, Gerlóczy Gyula, Baja, Goldberg Maier, Budapest, Györi Adolf, Budapest, Guttfreund Nándor, Kisújszállás, Halász Náthán, Budapest, Havas Bertalan, Siófok, Heilpern Benő, D.-Szerdahely (a hitk. költségén), Heimann Kálmán, N.-Palánk. Hegyi Ignác, Nyitra-Nagykir., Kanitz Simon, Váal, Kaufmann József, Budapest, Keleti Vilmos, Budapest, Kiss Vilmos, D.-Pentele, Klein Márk, Brassó, Klingenberg Jakab, Pécs, Kornfeld Gyula, Budapest, Kondor Ignác, Budapest, Kramer Miksa, Vác, Krausz Salamon, Lengyeltóti, Krausz Vilmos, N.-Surány (mint vendég), Kuttner Miksa, Budapest, Laufer Lajos, Paks, Lederer Ábrahám, Budapest, Lévy Izor, Bács-Topolya, Lilienthal Ignác Verbó, Löwy Efraim, Petrovác, Mandl Bernát, Budapest, Maislis Ferenc Budapest, Mendl József, Párkány, Mendl Lajos, Budapest, Morgenstern Jakab, Budapest, Müller Adolf, Budapest, Neufeld Ármín, Zólyom, Neufeld Gusztáv, Érsekujvár, Nuszbaum József, Kaposcs, Neumann Ármín, Arad, Ornstein Salamon, Jászberény, Ózer Zsigmond, Budapest, Reimann Mór, Ny.-Komját, Reiser László, Vác, Révai Miksa, Budapest, Rónai Adolf, Siófok (mint vendég), Rotter Salamon, Budapest, Scheer Bernát, Baja, Schichtanz Ármín, Budapest, Schlesinger Ármín, Erd, Schlesinger Ignác, N.-Bajom, Schön Bernát, Győr, Schön József, Budapest, Schulhof Lipót, O-Moravicza, Schwarz Károly, Bares, Schwarz Márk, Vác, Seltmann Lipót, Párkány, Singer Izrael, S.-A.-Ujhely, Stark Mór, Szenicz, Steckler Samu, Baja, Steinhardt Márk, Makó, Steinhardt A., Budapest (mint vendég), Stricker Simon, Baja, Spitzer Ignác, Battonya, Spitzer Lipót, Szécsény, Szántó Eleázár, Budapest, Szép Lipót, Veszprém, Szou-

tágh Jenő, Szolnok, Tencer Pál, Budapest, Tolnai J. Béla, Budapest, Weber Soma, Budapest, Weisz Samu, Tétény, Weisz Gábor, Czegléd, Weisz J. Kálmán, Budapest, Zsengeri Samu dr., Budapest.

VEGYESEK.

— Ózer Zsigmond pénztáros ur távolléte miatt a szünet alatt befizetett tagdíjakról e számban nem adhatunk nyilvános nyugtázást.

— A besztercebányai izr. tanítótestület összes tagjai beléptek egyesületünkbe és pedig: Rechnitz Adolf, igazgató-tanító, Fleischmann Lipót, Kollek Áron, Schwarz Jakab és Löwenstein Hermina osztálytanítók. Üdvözljük!

— Füredi ur felkér bennünket kinyilatkoztatni, hogy Mózes I. könyvének III. kiadását épugy mint az előbbieket ő maga fordította és nem mint a czimlapon tévesen áll: Füredi és Stern. E tévedés, melyet Füredi ur helyreütni kíván, onnét ered, hogy a központi választmány az egyöntetűség végett elhatározta, miszerint a bibliának két fordítója Füredi és Stern urak az új kiadás alá kerülő részeket együttesen tartoznak átnézni és a szükséghez képest módosítani. Ez megtörtént, a mennyiben a választmány Füredi fordítását említett czélből Stern urhoz át is tette, aki kötelességszerűleg el is járt. Hogy most Füredi uron az a nagy szerencsétlenség megtörtént, hogy kollegája és egykori igazgatója neve tévedésből az övé mellé került, mélyen sajnáljuk és a helyreigazításnak ime helyt adtunk. A tévedés különben a korrekturában történt.

☛ E számhoz Garai Mór hirdetése van mellékelve.

HIRDETÉSEK.

BENKŐ GYULA könyvkiadóhivatalában Budapest, VI., V. körut 27, megjelent s minden hazai könyvkereskedésben kapható:

חַוּמַּת הַמַּשְׁלֵשׁ

HITTANI HÁRMASKÖNYV

I. kötet népiskolák használatára. Ára 30 kr.

II. kötet polgári és középiskolák használatára. Ára 50 kr.

Egyúttal bátorkodom azon t. urakat, kik a sajtó alól kikerült első példányokból tiszteletpéldányokat kaptak, a szerző nevében figyelmeztetni, hogy az I. kötet héber részének 21. oldalán előforduló 69. jegyzetben fogalomzavaró sajtóhiba csuszott be; ott ugyanis **büncinktől** helyett **sanyaruságunktól** olvasandó. E hiba az első 150 példány kivételével az egész kiadásban elő nem fordul többé.

FÜREDI IGNÁC

képző-tanár, **Budapesten, kerepesi út 6.**, szives behozatalra ajánlja következő

iskola-könyveit:

Népiskolai földrajz , 12. kiadás	30	kr.
Magyarok története , 16. kiadás, kötve	30	
Ugyanaz németül, 8. kiadás, kötve...	30	
Számtani példatár , öt kötetke, 4. kiadás...	á 20—24	
Világtörténetek jellemképekben (németül is)	á 40—60	
Természetrájz , 5. kiadás, füzve...	30	
Prakt. Ung. Sprachlehre , 3. kiadás	36	
Rendszeres Magyar nyelvtan polgári	középiskolai használatra	
3. kiadás, kötve...	60	
Luchósz Happólim nyelvtani jegyzetekkel	20	

A t. tanítótestületek, tanítók és tanügyi bizottságok szives figyelmébe.

Vonatkozással az országos izr. tanító-egyesület tek. elnökségének az „Izr. tanügyi értesítő“ f. é. 8. számában közzétett értesítésére, van szerencsénk tudomására hozni, hogy az egyesület összes kiadványainak kiadását mi vettük át.

Ennélfogva kérjük azokra való szives rendelkezéseket ezentul hozzánk intézni.

Egyuttal ajánljuk kiadványainkat az egyesület nemes céljai iránti tekintetből is hathatós pártfogásába.

Az egyesület kiadványai mindegyike az iskolai irodalom legmagasabb színvonalán állanak, a külesin, a papír és kötés minőségére nézve pedig azon vagyunk, hogy a legszigorubb igényeknek is megfelelhessenek.

Oly iskolákban, hol kiadványaink még nem használtak, behozatal céljából kívánatra szivesen szolgálunk mutatványpéldánnyal portómentesen.

Egyuttal ajánljuk mindennemű iskolakönyvekkel gazdagon felszerelt könyvkereskedésünket szükséglet esetén szives figyelmébe, azon megjegyzéssel, hogy viszontelárusítókat kedvezményben részesítünk.

Az országos izr. tanító-egyesület kiadványai:

1. **Imakönyv** (סדר התפלה לכל השנה) az izr. ifjuság számára, ára 40 kr.
 2. **Mózes öt könyve** (héber szöveggel), izr. iskolák használatára. Kitűnő szakférfiak közreműködésével magyarra fordították *Füredi Ignác* és *Stern Mór*, 5 rész. Minden kötet ára keménykötésben 40 kr., mind az öt rész egybe kötve, félvászonkötésben 1 frt 20 kr., egészvászonba kötve 1 frt 40 kr.
 3. **Magyar ABC-és olvasókönyv** izr. népiskolák számára írta Müller Adolf, pe ti izr. hitközségi tanító, második bővített kiadás, keménykötésben ára 20 kr.
 4. **Magyar olvasókönyv** az izr. elemi isk. II. osztálya számára, szerkesztette *Radó Vilmos*, áll. tanítóképezdei tanár, harmadik átdolgozott kiadás, keménykötésben ára 32 kr.
- Magyar olvasókönyv** az izr. elemi iskolák III. o. szám., szerkesztette *Radó Vilmos*, második átdolgozott kiadás, keménykötésben ára 36 kr.
6. **Magyar olvasókönyv** az izr. elemi iskolák IV. oszt. számára, második átdolgozott kiadás, keménykötésben ára 45 kr.
 7. **Deutsches A. B. C. und Lesebuch** für Volksschulen v. Emil Herzog steif gebunden, Ladenpreis 20 kr.
 8. **Deutsches Lesebuch** für d. II. Klasse d. isr. Volksschulen, nach dem ungar. Lesebuche W. Radó's, bearbeitet von L. Mendl, Professor a. d. k. isr. Lehrerbildungsanstalt, 2. umgearbeitete Auflage, stark gebunden 32 kr.
 9. **Deutsches Lesebuch** für die III. Klasse der isr. Volksschulen, nach dem ungar. Lesebuche W. Radó's, bearbeitet von L. Mendl. 2. umgearbeitete Auflage, stark gebunden 36 kr.
 10. **Deutsches Lesebuch** für die IV. Klasse der isr. Volksschulen, nach dem ungar. Lesebuche W. Radó's bearbeitet von L. Mendl, stark gebunden 45 kr.

Ezenkívül megjelent s a j á t kiadásunkban:

11. **Földrajz** a népiskolák III., IV. oszt. számára, a ministeri tanterv utasítása szerint szerkesztették: *Lakits Vendel* és *Neiger Sándor* fővárosi tanítók, 11. javított kiadás, bekötve ára 30 kr.
12. **Földrajz** a népiskolák V. oszt. számára, harmadik javított kiadás ugyanazoktól. ára bekötve 30 kr.
13. **Földrajz** a népiskolák VI. oszt. számára, ugyanazoktól, ára bekötve 24 kr.
14. **A magyarok történelme** nép- és polgári iskolák számára, írta *Mayer Miksa*, VI. javított és bővített kiadás, ára bekötve 30 kr., (a közoktatási tanács javaslatára a m. kir. vallás- és közoktatási ministerium által ajánlatott tankönyv).
15. ugyanez német nyelven, bekötve ára 30 kr.

Tisztelettel

Singer és Wolfner,

könyvkereskedése

Budapest, Andrassy-út 10. szám.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában
BUDAPESTEN

megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Magyar olvasó- és nyelvképző könyv népiskolák számára.
Szerkesztették *Szirmai J., Vöröss S., Szilágyi J*

Az I. iskolaév, „ABC-és könyv“	kötve	.20
A II. iskolaév (II. kiadás)		— .30
A III. iskolaév		— .30
A IV. iskolaév		— .50
Az V. és VI. iskolaév		— .60

Deutsches Lesebuch für die Volks- und Wiederholungsschulen Ungarns. Von *Jos. Szirmai, Leop. Klein, Ad. Mayer.*

Das I. Schuljahr, „Fibel“, II. Aufl.	geb.	— .25
Das II. Schuljahr II. Aufl.		— .30
Das III. Schuljahr		— .40
Das IV. Schuljahr		— .50
Das V. Schuljahr		— .60
Das VI. Schuljahr		— .70

A zsidó népiskolák számára szerkesztett kiadásból eddig
megjelentek :

A második iskolaév	kötve	30 kr
Das zweite Schuljahr	geb.	30 kr.
A III—IV. iskolaévnak magyar és német kiadása egymás után fog következni.		

Szirmai József. A túlterhelés és a Herbart-Zilleristák.

Füzve 20 kr.

— **Német nyelvképzőiskola gyakorlati példákban.** Olvasás, nyelvtan és fogalmazás egyközpontú körökben.

I. rész: Kötve	20 kr
II. rész: Kötve	20 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható:

- Csukási Fülöp és Schön József. Zsidó hittan** a szentírás elbeszélései kapcsán az őshéber eredeti szöveg alapján a legjelesebb értelmezők és fordítások egybevetésével. *Első könyv*: A népiskola felső osztályai, illetve a polgári és középiskolák alsó oszt. számára. Füzve 60 kr. *Második könyv*: A polg. és középisk. III. és IV. oszt. szám. Füzve 50 kr. *Harmadik könyv*: A polg. és középisk. IV. o. számára. Füzve 20 kr.
- **Kis biblia a zsidó ifjúság számára.** Az őshéber eredeti szöveg nyomán. Két részben. I. rész kötve 40 kr., II. rész kötve 60 kr., egy vászonkötetbe kötve 1 frt 20 kr.
- **A zsidók története,** különös tekintettel a magyar zsidók történetére. Füzve 1 frt 20 kr.
- Führer Ignác és Schön József. Módszeres nyelvtani példatár** számos feladvánnyal. A népiskolák II. osztálya számára mondattani alapon. Kötve 20 kr., III. osztály számára kötve 25 kr., IV. osztály számára kötve 25 kr.
- Hochmuth Abraham. Gotteserkenntnis und Gottesverehrung als Lehr- u. Handbuch zum Religionsunterricht.** 1 fl. 20 kr.
- **Istenismeret és Isten-tisztelet.** A biblia s későbbi iratokon alapuló tan- és kézikönyv a vallás oktatására. 1 frt 20 kr.
- **Mózesi hit- és erkölcsstan** az elemi és felső népiskolák számára. Kivonat az „Istenismeret és istentisztelet“ ezimű vallástani könyvből, útmutatása és felügyelete mellett készítette Szép Lipót. Kötve 30 kr.
- Klingenberg Jakab. Magyar nyelv- és irálytan.** Helyesírási és irodalmi függelékkel. A népiskola V. és VI., valamint a polgári iskola I. és II. osztálya számára. Harmadik javított kiadás. Kötve 50 kr.
- **Gyakorlati német nyelvtan** kezdők számára. I. rész: Kemény kötésben 25 kr. II. rész: Kemény kötésben 50 kr.
- **Deutsches Sprachbuch.** Ein Leitfadens zur praktischen und theoretischen Behandlung des einfachen Satzes, mit einer Beigabe von Orthographie und Stilübungen. Zweite verbesserte Auflage. I. Theil. Für die dritte Volksschulklasse. Geh. 30 kr. II. Theil. Für die oberen Volksschulklassen (4. 5.) Geh. 40 kr.
- Kohányi Sámuel. Gyermekdalok Fröbel fejlesztő rendszeréhez.** Kisdudóvóda, gyermekkertek, a népiskolák alsóbb osztályai és családi használatra. I. füzet. Füzve 20 kr., II. füzet. Füzve 40 kr.
- Löw Lipot. Bibliai történet.** Zsidó tanulók számára. Magyarra áttette Löw Tóbiás. IV. kiadás. Kötve 50 kr.
- Ziltz Mór. Hittan** az izraelita népiskolák alsóbb osztályai számára Hetedik javított kiadás. Kemény kötésben 30 kr.
- **Hittan** az izraelita népiskolák felső osztályai számára. Harmadik kiadás. Kötve 40 kr.
- **Glaubenslehre** für die unteren Klassen der isr. Volksschulen. Vierte verbesserte Aufl. Geh. 25 kr.
- **Glaubenslehre** für die höheren Klassen der isr. Volksschulen. Dritte, vermehrte und verbesserte Aufl. Geh. 35 kr.
- **Hebräische Sprachlehre** für isr. Volksschulen in zwei Curseu. Zweite Auflage. Geh. 40 kr.

Ifj. Nagel Otto

könyvkereskedése

Budapesten, Múzeum-körút, a nemzeti színház bérházában.

Bevezetésre ajánlatos népiskolai tankönyvek:

- Módszeres tornatanítás.** I. Népiskolai tornagyakorlatok, írták Horváth F. és Juhász Gy. Ára 40
- Népiskolai földrajz.** Irta: Barna J. fővárosi tanító, I. rész a népiskolák IV. osztálya számára. Kemény kötésben ára ... —.20
- Népiskolai földrajz.** Irta: Barna J. fővárosi tanító, II. rész a népiskolák V. osztálya számára. Kemény kötésben ára —.20
- Népiskolai földrajz.** Irta: Barna J. fővárosi tanító, III. rész a népiskolák VI. osztálya számára. Kemény kötésben ára —.20
- A földrajz tanulását e könyvecske a gyermeknek nagyon megkönnyíti, mivel minden fölöslegest mellőzve, rövid velős szavakkal és hiánytalanul a szükséges ismereteket nyújtja.
- Magyarország története** párhuzamosan **alkotmányunk vázlatával** és a főbb világesemények függelékével az újabb miniszteri tanterv alapján, írta Barna J. főv. tanító. Negyedik kiadás. Kemény kötésben ára... .30
- Népiskolai számtan** I. rész, a népiskolák II. osztálya írták Virág (Schön) József és Walter K., kemény kötésben ára —.15
- Népiskolai számtan** II. rész, a népiskolák III. osztálya számára, írták Virág (Schön) József és Walter K. fővárosi tanítók, kemény kötésben í —.20
- Népiskolai számtan** III. rész, a népiskolák IV. osztálya számára írták Virág (Schön) József és Walter K. fővárosi tanítók, kemény kötésben ára —.20
- Népiskolai számtan** IV. rész, a népiskolák V. és VI. osztálya számára, írták Virág (Schön) József és Walter K. fővárosi tanítók, kemény kötésben ára —.40
- E könyvecske osztályról osztályra vezeti a gyermeket az elemi számtan ismertetébe a vidéki gyermek látköréből vett gyakorlati példákat alkalmazva, miért is e könyv vidéki iskolában különös helyén van.
- Az egyenletek** megfejtése népszerű modorban írta Schwarz M. állami tanító, a népiskolák V., VI. osztályai és polgári iskolák számára í a —.40
- E könyv jövedelméből az országos tanítók árveháza javára minden elkelt példány után tíz-tíz krajczár szerző részéről fordítottatni fog.
- Zsidó hittani katekizmus** leányiskolák részére, írta Halász N., I. Ke-
mény kötésben ára —.30
- Zsidó hittani katekizmus** leányiskolák részére, írta Halász N., II. Ke-
mény kötésben ára
- Zsidó hittani katekizmus** leányiskolák részére, írta Halász N., III. Ke-
mény kötésben ára
- Zsidó hittani katekizmus** leányiskolák részére, írta Halász N., IV. rész Ke-
mény kötésben ára —.35

Minden bárhol kiadott vagy hirdetett könyv állam és a legelőnyösebb társ mellett kapható. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

👉 Kimerítő könyvárjegyzékek kívánatra ingyen bérmentve küldetnek. 👈

Német nyelven:

- Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben,** írta Flesch M. fővárosi tanító, I. Theil für die unteren Jahrgänge der Volksschule. Második kiadás. Kemény kötésben ára —.30
- Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben,** írta Flesch M. fővárosi tanító, II. Theil für die oberen Jahrgänge der Volksschule. Kemény kötésben ára —.30

Schlesinger Ignácz nyomdája. Budapest, rostély-utca (Károlykaszárnya) 7. sz.

lendíteni az egylet működésén s ha a fiókkörök hivatásuk kellő magaslátán állva a központtal egyetértőleg dolgoznak és munkálkodnak, egyletünk oly tekintélylyé válhatik, melylyel esetleg még a felsőbb tényezők számolni kénytelenek lesznek. Hogy a kiadandó tankönyvekre pályázat hirdettetik, ez legfeljebb a könyvirók helyeslésével nem találkozok, mert tudvalevő dolog, hogy minden író a maga könyvét tartja az egyedül üdvözítőnek, és ezen urakat talán a tudományos akadémia kiküldte bíráló bizottság sem tudná kielégíteni.

A 3. és 4. panasz finanziaális jellegű; legyen szabad arra egyetemlegesen válaszolnom. Azt kívánják ugyanis, hogy a tagsági díj szálltassék le, s hogy nyujtsunk előnyöket azoknak, kik a segélyre nem szorulnak. Egyletünk genealogiáját szemügyre véve, azt találjuk, hogy tanítóink 20 év előtt a tömörülés szükségességét érezték a sok zsidó hitközségek önkény és reactio szülte ama visszaélések és tulkapások ellen, melyek a tanító helyzetét véghetetlenül szomoruvá tették. Igaz, hogy a viszonyok ez irányban javultak, de nem állhatnak be, és nem állnak be még most is oly körülmények, midőn az egylet morális tekintélye egész súlyát latba vetni kénytelen egyik-másik tagtársa érdekében? S ha teszi — számos példa bizonyítja — hogy sikerrel teszi. Ez az első, amit felednünk nem szabad. Ott van aztán a lap, melynek üdvös hatását senki fogadni nem fogja. Ott vannak, a tekintélyes segélyezések melyekben szegényebb sorsu tagtársai részesülnek, most már 200 frtot fizet az egylet elhalt tagjai özvegyeinek s remélhetni, hogy ez összeg idővel még fel fog emeltetni. Szerintem még a jobb állásu tanító özvegyénél sem megvetendő összeg ez, míg a segélyre szorulnál valóságos jótétemény.

Röviden összegezve a mondottakat az egylet bármily állásu és sorsu tagjának nyujt kedvezményeket, nevezetesen :

a) képviseli az ország izraelita tanítóit s védi megtámadott jogait ;

b) szerkesztet egy lapot, mely pädagógia terén felmerülő eszméket és napi kérdéseket objektiv szempontból megvitatja és a tanítók érdekei mellett minden alkalommal sikra száll ;

c) segélyezi beteg tagjait és

d) biztosit tagjai özvegyeinek 200 frtnyi összeget.

E 4 tétel tekintetbevételével egy lelkes tag sem fogja a 4 frtnyi tagsági díj leszállítását pártolni, hanem igenis nemes buzgalommal hozzálátni, hogy a hívők csekély tábora nőttön-nőjjön addig, míg ha most nem is, de a jövő tanítónemzedék elérje törekvésünk ama eldoradóját, melyet a t. elnök ur közgyűlési jelentésében oly ragyogó szinekkel csetelt.

Adja Isten, hogy jelen soraim úgy a szívhez szóljanak amint szivből erednek, őszinték és érdeknélküliek, akkor minden tanító el fogja ismerni, hogy az egylet felvirágoztatását előmozdítani saját felfogott érdeke kötelességszerűleg dictálja. Az új év köszöbén állva sok szívélyes kívánságaimat megtoldom azzal az egygyel, hogy : úgy legyen.

Vác, 1886. szeptember 20-án.

Reiser László,
iskolaszéki elnök.

A pályázatok özönvize.

Megindulnak a lapok hátán a pályázatok ; alig várja az állomásos és állomástalan kartárs, hogy a tintának szabad kifolyást engedjen. Megtörtént. P . n három állomás betöltendő. A jogtudós iskolaszéki elnök epedve néz a beérkezendő kérvények elé, hogy éles kritikájának érvényt szerezhessen. Nem is csalatkozik reményében ; mert mikorra a pályázat napja lejár, 125 mondd egyszázhuszonöt kartárs szellemi szüleménye fek-

szik felhalmozva az elnökség íróasztalán. Sok fáradtságba és izzadságba kerül, míg ezeket elnaplózza, minden kérvény mellékleteit, az itt-ott felbukkanó furcsaságokat tanulmánytárgyává teszi. De mindezekkel a mű még nincs betetőzve: halomra érkeznek a pártfogó levelek; minden pártfogó a maga protegéét akarja valahogy betuszkolni. „Mon dieu! Mon dieu!” — kiált fel a tudós elnök — „kinék higgyek, hogyan ejthessem meg a választást?” A sok bába közt a gyermek is elvész. No, de még nincs vége az erőmegfeszítésnek; a java még csak most jön. A pályázó urak közvetve és közvetlenül utjokba ejtik a helyszínét, egy-másra hajsztát indítanak; kiki valamely távoli rokonságot keres a hitközségben, hogy valahogy az ideiglenes 4—500 frtos állomást elnyerhesse; mások, a kik e szerencsében nem részesülhetnek, ott ütök fel tanyájukat öt-hat napra, elkezdik a házalást, a szóbeli kérvényezést, hogy csak őket, a kik persze saját költségükön zarándokoltak Mekkába, bocsássák a meg nem hívott próbaelőadásra. A végtelen ostromolásból az következik, hogy az ad hoc iskolaszéki gyűlések egymást érik; elhatározzatik, hogy a jelenlevők minta- illetve verseny- előadást tartsanak. Megtörtént; Pestalozzinak két fia és egy lánya csatára indulnak; ki is tesz mindenki magáért, a mint csak bírja; el is nyeri mindenki külön a babérkoszorút, de nem az állomást, mert a pályázatban úgy vagyton megírva, hogy augusztus . . .-én gördül le a függöny; tessék tehát tovább pályázni. Elkecseregett szívvél veszi vándorbotját az elcsigázott kartárs és a szomszéd T . . . városnak tart, a hol ismét újra kezdődik a játék. Szegény kartárs, hová mégy? Hová érkezel, hol nyersz nyugvóhelyet? A Mindenható tudja. — Még utóvándorlók is jelentkeznek jeles külső s több tulajdonságokkal felfegyverkezve; de — a jóból is sok a sok: tehát quantum satis. — Felemlitem-e még azt is, hogy a pályázók között egy Fortuna kedveltje is találkozott, a ki szellemi magzata mellé pénzmagjának kimutatását is másolatban oda csatolta? No, de erről és még egyéb furcsaságokra jobb fátyolt vetni. Kísérjük tovább a dolog menetét. A pályázat lejártá után 4—5 nappal végre valahára a 125 pályázóból 26 kombinációba vétetik, abból egy-egy állomásra három kandidáltatik, persze, mint primo, secundo, tertio, csak hogy a megjelentek közül egy se jut a kandidációba. N. N. mint primás azonnal értesítetik, hogy 48 óra lejártá alatt hegedűszó nélkül tánczoljon a helyszínén, hogy külseje (nehogy valami szemölcs lenne a homlokán) szemügyre vétessék. Folytassam-e még tovább ezen drámát? Ugy hiszem, hogy untig elég belőle.

Mindezekből azon tanuságot vettem, hogy tanítóban szükség nincs, hogy — hála az égnek — túltermékenyek vagyunk. Továbbá azon tanuságot vettem, hogy a fokozódó anyagi szükségnek dacára, a hitközségek a tanítók fizetésében azon arányban szállnak alább, a milyen arányban a tanítói személyzet növekszik. De még azt is megtudtam, hogy a dolgok ily meneténél fogva a fizetéssel együtt a tekintély is süllyed, hogy öntudatunk, melyet eddig oly szépen kifejlesztettünk és fenn is tartottunk, csökkenni fog. Ez pedig a tanügyre, melyet mindnyájan oly szentnek tartunk, káros hatással lehet. Mert már is megértük azt az időt, hogy a tanügy kenyérhajsztává fajult. Végre még azon mély sajnálatomnak kell kifejezést adnom, hogy az említett 120 pályázóból tudtommal 5 sem tagja egyesületünknek. Nagy szerencse, hogy egyesületünk létezik s hogy ebből az állítólag 2000 zsidó tanítóból, mégis vagy 3—400 (vajmi kevés) fenn tudja lobogtatni a tanügy tekintélyes zászlóját. *Laufer Lajos.*